

Forord

Sprogforum nr. 61 havde temaet læringsmål. Her mindede forsker i flersprogethedspædagogik Elina Maslo i sin artikel *Subjektive mål som drivkraft for sprog og læring* læseren om følgende: “Hvis læringen handler om aktivt engagement i meningsfulde aktiviteter, så må lærerens primære opgave være at vække nysgerrighed, der kan blive til subjektive mål, og som igen forhåbentlig kan forbindes med skolens mål” (Maslo 2015: 64-72). I dette nummer flyttes fokus fra læringsmål til læringsrum og måden hvorpå forskellige læringsrum skaber forskellige rammer for de meningsfulde aktiviteter der er afgørende for at læring finder sted. Det er således læringsrummets betydning for at meningsfulde aktiviteter kan blive til subjektive mål, artiklerne i dette nummer af *Sprogforum* handler om.

Rum og steder kan byde sig til som menings- og identitetsskabende på vidt forskellige måder. I økologisk læringsteori taler man om at forskellige miljøer tilbyder forskellige relationer mellem omverden og individ og dermed også forskellige muligheder for læring (van Lier 2004). Den skærpede opmærksomhed på at der i omgivelserne ligger potentialer for læring, har bidraget til at læringsrum er blevet en central metafor i læringsteori.

Et læringsrum skal ikke ses som blot et fysisk og virtuelt rum, men også som et socialt, mentalt og emotionelt rum der giver de lærende mulighed for at udvikle deres autonomi og sproglige opmærksomhed. Læring betragtes her som en social handling eller proces. Den lærende er agenten, og sproglæringen handler om aktivt engagement i meningsfulde aktiviteter.

Dette syn på læring finder vi i socialkonstruktivistisk læringsteori der grundlæggende bygger på ideen om at læring skabes mellem mennesker. Ifølge dette læringsyn kan læring ikke adskilles fra hverken den kulturelle og sociale kontekst, den konkrete situation eller de sociale fællesskaber de lærende befinder sig i (Lave & Wenger 1991). Om der foregår læring og hvordan, er afhængig af de muligheder for handling og samhandling som læringsrummet tilbyder. Leo van Lier (1996) pointerer at interaktionen ikke bare fremmer sproglæring, men *er* selve sproglæringen. At være aktivt handlende med sproglig opmærksomhed, autonomi og autenticitet er drivkraft for

sproglæringen. Hvis læring beror på social handling, må individet engagere sig i fællesskabet for at lære, og læringsrum må vurderes på deres evne til at inddrage deltagerne i fællesskabet.

På tværs af artiklerne ser vi i mødet mellem de lærende og lærerne hvordan læringsrummet kan blive et unikt sted hvor de sociale, emotionelle og kognitive faktorer kommer i spil på nye måder hver gang. Disse læringsrum kan opstå både i og uden for klasserum og i samspil herimellem. Artiklerne beskriver læringsrum i vidt forskellige kontekster. De handler bl.a. om hvordan omverdenen uden for institutionens vægge kan erobres og gøres til et frit rum der bliver et fællesgjort læringsrum med nye muligheder for didaktisering. En række artikler handler om at også klasserummet skal gøres til et læringsrum gennem den sprogpædagogiske praksis, og de undersøger bl.a. hvordan brug af flere sprog i klassen og sprogbrug på tværs af sprog – *translanguaging* – kan være med til at skabe et rigere sprogligt læringsrum.

Vi har tilstræbt en bred repræsentation af aktiviteter i læringsrum i forskellige kontekster og situationer, med forskellige aktører i forskellige institutionelle sammenhænge. Fik vi det hele med? Nej. På tværs af artiklerne er de læringsrum artiklerne omhandler, bortset fra artiklen på *Åbne sider*, lokaliseret i Danmark. Man skal huske at både forfattere og lærere og lærende, som optræder i artiklerne, har værdifulde erfaringer med læring uden for Danmarks nationale grænser som de bærer med sig.

I kronikken *Læringsrummets fysiske rammer – gentagelse eller nytænkning?* giver arkitekt Britta Hjuler nogle perspektiver på hvordan skolebyggeriet har forandret sig de sidste årtier hen imod en langt mere undersøgende og eksperimenterende tilgang. Undervisningen skal tilpasses det enkelte barns behov, faglige niveau og særlige læringsforudsætninger, og børn med særlige behov skal inkluderes i de almenne læringsmiljøer. Det differentierede læringsmiljø er skrevet ind i skolereformen allerede i 1993, men er først for alvor begyndt at blive realiseret i skolerne nu. Kronikken rejser spørgsmålene: Hvad er et differentieret læringsmiljø? Og hvordan kommer vi overhovedet derhen?

Anne Holmen og Helene Thises artikel *Translanguaging* introducerer og diskuterer begrebet translanguaging og præsenterer afslutningsvis et brugbart inspirationsværktøj til undervisere i dansk som andetsprog som ønsker at arbejde med inddragelse af deres kursisters flersprogede ressourcer.

Bugge Lind Petersens artikel *Arabisk i dansktimen – didaktiske udfordringer i det flersproglige læringsrum* tager fat på spørgsmålet om

hvordan man som underviser kan drage nytte af sprogkursisters flersproglige ressourcer. Petersen præsenterer nogle konkrete eksempler på situationer hvor kursister bruger arabisk som et stillads for deres tilegnelse af dansk som andetsprog.

Helle Aistrup og Jonna Susanne van den Hoeds artikel *Ekskursionen som læringsrum* handler om hvordan aktiviteter uden for klasseværelset kan erobre et frit rum der bliver et fællesgjort læringsrum for didaktisering. De viser hvordan praksisfællesskaber på ture kan opstå og byde sig til med nye deltagelsesmuligheder for kursister til gavn for deres sproglige udvikling og viden om verden.

Tværsproglige læringsrum handler om erfaringer med en tværsproglig tilgang til dansk-, tysk- og engelskundervisning i folkeskolen. Forfatterne Ane Katrine Hvidtfeldt Lorentzen, Charlotte Amrani og Line Krogager Andersen har i et aktionsforskningsprojekt i to femteklasser undersøgt hvordan inddragelse af flere sprog i undervisningen kan bidrage til at skabe sproglig bevidsthed hos eleverne. De konkluderer at åbning af et tværsprogligt læringsrum giver lærerne flere redskaber til rådighed og eleverne nye adgangsveje til det enkelte sprog.

Med udgangspunkt i det nyligt afsluttede udviklings- og forskningsprojekt “Tidligere Sprogstart – Ny begynderdidaktik med fokus på flersprogethed” giver Petra Daryai-Hansen, Natascha Drachmann og Anna-Vera Meidell Sigsgaard i artiklen *Flersprogethedsdidaktik i fremmedsprogfag* et indblik i hvordan de har tilrettelagt det flersprogethedsdidaktiske læringsrum. De præsenterer tre stilladseringsniveauer og fire praksisanbefalinger som udviklingsarbejdet har taget udgangspunkt i, og zoomer ind på operationalisering af begrebet *sproglig opmærksomhed* gennem en flersproget tilgang.

I artiklen *Learning Chinese Characters in the Digital Learning Room* undersøger Chun Zhang hvordan ny teknologi kan lette læring af kinesiske skrifttegn. Forfatteren refererer undersøgelser af studerendes brug og oplevelse af apps til læring af skrifttegn og diskuterer denne teknologis fordele og begrænsninger, og hvilken rolle læreren skal spille i undervisningen.

Karen-Margrete Frederiksen og Katja Årosin Laursen fortæller i *Oplevet autenticitet i dansklæringen* om et forsøg med sprogdagbøger i danskundervisningen for udenlandske vidensarbejdere. I sprogdagbøgerne fokuserede kursisterne på deres brug af mundtligt dansk uden for klasserummet. Dette forsøg viste hvordan man kan opfatte klasserummet og anvendelsesrummet som et samlet læringsrum, og hvordan man kan arbejde for at kursisterne oplever mere sammenhæng og autenticitet i deres dansklæring.

Inspireret af den svenske literacyforsker Qarin Frankers syn på den grundlæggende literacyundervisning viser Lena Mose i sin artikel *Læringsfællesskaber omkring literacypraksisser* hvordan dette syn på literacy kan implementeres i pædagogisk praksis. Artiklen beskriver hvordan voksne kursister uden formelle skoleerfaringer kan få et autentisk, vedkommende og interessant indhold der kobler målsproget dansk med kendte emner fra hverdagen.

I *Virtual reality som katalysator for sproglig udvikling* gør Mette Bech og Søren Knudsen rede for et undervisningsforløb i en modtageklasse i basisdansk for flersprogede elever. VR har en række læringsmæssige perspektiver, bl.a. at eleverne kan komme tættere på forskellige domæner og bruge VR-teknologien til at lave egne produktioner.

I artiklen under *Åbne sider, Dansk til eksamen*, beskriver Sofia Es-mann sine erfaringer som censor ved folkeskolens 9. klasse-prøver i dansk i udlandet. Gennem to cases, en eksamination i henholdsvis Frankrig og Spanien, sættes prøverne i dansk i et nyt og anderledes perspektiv sammenlignet med prøver afholdt i Danmark. Forfatteren diskuterer om der er brug for en nyorientering af modersmålsfaget dansk for at styrke alle elever i en globaliseret verden.

Endelig anmelder Jan Lindschouw bogen *Hvis du ikke kan sproget ... Om flersprogethed og læring på RUC's Sprogprofiler* (redigeret af Heidi Bojsen).

Som altid indeholder dette nummer *Temanyt* med nyere litteratur til temanummeret udvalgt af Sprogpædagogisk Informationscenter på AU Library, Campus Emdrup. *Temanyt* efterfølges af *Andet nyt* med nye bøger fra bibliotekets samling.

God læselyst!

Redaktionen

Litteratur

Lave, J. & Wenger, E. (1991). *Situated learning. Legitimate peripheral participation*. New York: Cambridge University Press.

Maslo, E. (2015). Subjektive mål som drivkraft for sprog og læring. *Sprogforum*, 61, 64-72.

Van Lier, L. (1996). *Interaction in the language curriculum. Awareness, autonomy and authenticity*. London/ New York: Longman.

Van Lier, L. (2004). *The ecology and semiotics of language learning. A sociocultural perspective*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.